

Sanhedrin (29b)

There was **this person who hid witnesses behind bed curtains to hear his fellow** admit to liability. — **[The first person] said: “You owe me a maneh.”** — **[The other] replied: “Yes, I do.”** — **[The first one] then said: “Do you consent that both the waking and the sleeping shall be witnesses to [your admission]?”** — **[The other] replied: “No, I do not.”** — **Rav Kahana said,** regarding this incident: **“No, I do not want them to be witnesses,”** and therefore his admission is not valid.

Chullin (96a)

The Gemara cites further support for the effectiveness of visual recognition: **For if you do not say so** (that visual recognition is effective), **how is a blind man permitted to have relations with his wife,** **and how are ordinary men permitted to have relations with their wives at night?** In both situations the husband is engulfed by darkness, and it is possible that he will inadvertently (but illicitly) cohabit with a different woman. — **Rather,** we must conclude that a husband is able to identify his wife in the dark **through voice recognition.** — **Here too** (i.e. in other cases), verification can be accomplished **through visual recognition.**

Rav Yitzchak the son of Rav Mesharshiya said: — **Know** that visual recognition is more reliable than identifying marks, **for if two [witnesses] come before a court and say,** **“A person who has this identifying mark and that identifying mark killed a person,”** — **we do not execute him** for the murder. — **But if they say, “We have visual recognition of [the murderer],”** and they identify him, — **we do execute him.**

Sanhedrin (Baraisa 38a)

R' Meir used to say: — **In three ways does a man differ from his fellow:** **In voice, in appearance, and in thinking.** Why is this so? — **They differ in voice and in appearance because of immorality,** to which identical appearances would lead. — **And they differ in their thinking due to the evil designs of robbers and extortioners.**

Sanhedrin (Baraisa 67a)

Regarding **other capital cases in the Torah,** — **we do not arrange witnesses to lie in wait** — **except for this one** who is instigating idolatry. — **How do we do it to him?** — **We kindle a light for him in an inner room,** — **and we place witnesses in an outer room,** — **so they can see him and hear his voice,** — **while he cannot see them.**

החביא לו עדים

שלחן ערוך (פא, יג) - החביא לו עדים בכילה ואמר ליה מנה לי בידך א"ל הן א"ל ערי ושכבי להו סהדי עלך א"ל לא אינו הודאה, אבל אם שתק הויה הודאה.

קצות החושן (פא, יג) - ויש להסתפק אם צריכין לראותו מתוך הכילה בטביעת עינא, דאם לא כן שמא אחר היה או סגי בטביעת עינא דקלא ושמיעת קולו מהני. והנה בפרק גיד הנשה... משמע דאפילו טביעת עינא דקלא נמי מהני אפילו לדיני נפשות ולא מצי אמר לאו אנא הוא, אך בפרק ארבע מיתות... משמע דלא מהני טביעת עינא דקלא לדיני נפשות ואם כן הוא הדין לדיני ממונות לא מהני לאפוקי ממונא. וראיתי בפרי חדש בהלכות עכו"ם כתב נמי דרש"י סבירא ליה דלא מדמינן טביעת עינא דקלא לטביעת עינא דעלמא אלא לענין איסורא שיהא סומא מותר באשתו וכל אדם בלילה. [וע"ש עוד.]

נתיבות המשפט (פא, ז) - וליתא דהא לענין סימנים אמרינן בבבא מציעא כ: דחמירא איסורא ממונא כדאמר התם מי קמדמית איסורא לממונא דאף בממון מהני יוסף בן שמעון לסימן אבל לענין איסור לא מהני אם כן בטביעת עינא דקלא דמהני לענין איסור כמבואר בחולין ובגיטין מכל שכן דמהני לענין ממון, והא דלא מהני בטביעת עינא דקלא בדיני נפשות היינו משום דבדיני נפשות בעינן ראייה וידיעה מה שאין כן בדיני ממונות דמתקיים בידיעה שלא בראייה.

הראיה מסומא ואשתו (דמהני)

שו"ת מהרי"ל דיסקין (כתבים צו) - צ"ל דכל חד סומך אחבריה, ועיקר החשש שמא גם היא סומא וחרשת. [משנת המשפט - נמצא דאינו סומך רק על הקול אלא שסומך גם עליה.]

קהלת יעקב (אה"ע סי' ו) - מבואר [מסנהדרין לח]. דהיכר הקול עשוי בידי שמים מתחלת היצירה מפני גדר ערוה, אפילו הכי לא סמכינן עליה בגיטין ובהיתר אשת איש... דאשכחן לפעמים שהדבר יכול להשתנות על פי סיבה או זקנה... ולויים נשתנו בקולם אחר חמשים שנה כמבואר בזוה"ק, ובני אדם משתנים בקולם בכל עת לפי ענין הבריאות, רק בני אדם הרגילים יחד המה יודעים גם שינוי הקול ומכירים בכל עת. [וע"ע שם בענין קושית הרמב"ן בברכת יעקב, ומסיק דסומא א"צ לחוש שיערים אשה לשנות קולה דמסתפי דלמא מכירין והוא באמת מלתא דלא שכיחא.] [וע"ל מרחשת ח"ב סימן ו.]

חתם סופר (חור"מ סי' ב) - הא דסומא מותר באשתו היינו בטביעת עינא דקלא ומישמוש.

הראיה ממסית (דלא מהני)

עבודת הגרשוני (סי' קז) - י"ל דודאי אם המסית יכחיש את העדים ויאמר לאו אנא הואי שומעין לו ולא יוכלו לחייבה קטלא, אבל היכא דליכא הכחשה בדבר כמו בנדון שבפרק גיד הנשה יש לסמוך על טביעת עינא דקלא.

שער משפט (לה, ד) - [מירושלמי יבמות] הרי להדיא דהא דבעינן רואין אותו שלא יברח וילך לו ויסית אחרים, אבל טביעת עינא דקלא י"ל דמהני. [אבל ע"י חשן אהרן לפירוש אחר בירושלמי.]

ענין סומא

שלחן ערוך (לה, יב) - סומא בשתי עיניו אף על פי שמכיר הקול והאנשים, ומכוונת עדותו פסול.

שער משפט (לה, ד) - מלשון זה משמע דטביעת עינא דקלא מהני לענין עדות אלא דבסומא פסול דילפינן מ"או ראה" שיהיה ראוי לראות, אבל היכא דיכול לראות מהני ט"ע דקלא אף שלא ראה הבעלי דין.

מנחת פתים (חור"מ רעז) - י"ל דאף דבאדם בריא אין טב"ע דקלא מועיל ומה"ט במסית הצריכו שהעדים יראו אותו, אבל סומא שאני דידוע בטבע דמי שהוא סומא לעומת שנגרע מראות עינים הוא מרויח בשאר חושי שהם חזקים ביותר... ולכך שפיר קאמר דסומא אף שמכיר בקול והוא יש לו טב"ע דקלא בבירור אפילו הכי לא יעיד דגזירת הכתוב היא דכתיב "והוא ראה" ואדם אחר פשיטא דלא יעיד על טב"ע דקלא דמי שאינו סומא אין לו טביעת הקול כל כך.

עדות על ידי מכשיר הקלטה

משפטיך ליעקב (ג, לב) - בנדו"ד שיש הכחשה מצד שמעון על הקלטת של שיחת הטלפון לא מהני לעבודת הגרשוני הכרה על ידי קול... ואין להוציא ממון מאחר ורבו האחרונים הסוברים דלא מהני, אמנם נראה דכל הדברים אמורים בדין תורה הנחתך על פי דין אולם בבוררות שבה חותמים הצדדים על שטר בוררין ונותנים לבוררים שיקול דעת רחב בהכרעת הדין אם כן נראה שאין הדיינים צמודים לדיני הראיות ויוכלו לפסוק על פי אומדן דעת הברור להם. [וע"ע משיב בהלכה ו, סי' פח.]